

Arbetarpartiets Alternativbudget för Umeå kommun 2025

Umeå 5 juni 2024

Innehållsförteckning

Sammanfattning och metod

A. Ökade behov innebär ökade kostnader	sid 4
B. Ökade kostnader kräver ökade intäkter – så finansierar vi de ökade behoven	sid 5
C. Metod	sid 6

Arbetspartiets satsningar – i text	sid 8
---	-------

Arbetspartiets satsningar – i siffror	sid 12
--	--------

En fördjupning av våra besparingar, inkomstökningar och omfördelningar	sid 14
---	--------

Summering av Alternativbudgeten	sid 15
--	--------

Finansieringsbudget: En jämförelse mellan AP och S+MP	sid 16
--	--------

Bilaga 1: Arbetspartiets Alternativbudget vs. Budgetförslaget från S+MP	sid 17
--	--------

Bilaga 2: Två avgörande reformer i ett tioårigt Handlingsprogram för Umeå kommun	sid 18
---	--------

Sammanfattning och metod

Ingress

Den ekonomiska situationen i Sverige präglas av lågkonjunktur, med hög arbetslöshet, hög inflation och höga räntor. Arbetarpartiet har tidigare försökt bidra till en ökad krismedvetenhet i Umeå kommun. Detta genom att visa på att kostnadsutvecklingen är snabbare än utvecklingen av intäkterna. Under en period på tio år förväntas andelen av befolkningen som är 80 år eller äldre samt andelen förskolebarn och skolelever att öka kraftigt. Under samma period väntas andelen som förvärvsarbetar att minska. Vi har ofta illustrerat detta med hjälp av ett krokodilgap.

Under några års tid har dessa problem kunnat skjutas på framtiden.

Pandemin innebar att kommunerna fick stora bidrag från staten. Inom ramen för denna "pandemidopade" ekonomi har kommuner som Umeå kunnat "lunka på" som vanligt. Till detta kommer att barnafödandet minskat kraftigt under några år, bland annat på grund av lågkonjunktur, inflation och en orolig politisk situation i världen. Detta har minskat behovet av exempelvis förskoleplatser. Den pandemidopade ekonomin och de låga födseltalen innebär dock inte att den underliggande trenden (krokodilgapet) har brutits. Utvecklingen har enbart *förskjutits*. Umeå kommun står fortfarande inför ett krokodilgap.

Arbetarpartiets Alternativbudget för 2025 utgör endast det första steget i ett långsiktigt arbete för att få kommunens ekonomi och övriga utveckling i balans år 2035. Det kommer att bli ett hårt arbete.

A. Ökade behov innebär ökade kostnader

Sammanfattning

I. Arbetarpartiets helt övergripande målsättning består i att kompensera kommunens nämnder och deras förvaltningar för de ökade nettokostnaderna under 2025.

a) Dessa kostnadsökningar beror främst på den ökade inflationen samt på ökad verksamhet - exempelvis i form av fler äldre inom äldreomsorgen samt fler barn och elever inom skolan. Detta kallas kostnadsökningar på grund av *index och volym* och handlar om **486,8 miljoner**.

Därmed har vi, till skillnad från S+MP-budgeten, undvikit nya nedskärningar.

b) Till detta ska läggas *lagstadgade krav på förbättringar*. Vi finansierar dessa utanför, eller ovanpå, våra medel för att täcka index och volym samt pensioner och finansnetto (som vi i fortsättningen kallar mm). De lagstadgade kraven uppgår till **cirka 15 miljoner**. Vi redogör delvis för de lagstadgade kraven här i sammanfattningen men också - och mer utförligt - under respektive nämnd.

II. Arbetarpartiets Alternativbudget innehåller dessutom vissa, *reella och kvalitetshöjande*, satsningar (förutom ersättningar för index och volym, mm). Våra reella och kvalitetshöjande satsningar sker inom följande områden:

A. Äldreomsorgen – vår viktigaste prioritering

Vår enskilt viktigaste prioritering är Äldreomsorgen. De styrande i Umeå har prioriterat bort äldreomsorgen under 30 års tid. Behoven av mer personal och ökad utbildning är därför skriande. För att arbetet ska bli mer attraktivt måste möjligheterna öka, både vad gäller kunskaps- och löneutveckling. Arbetarpartiet anser att äldreomsorgen nu måste sättas i främsta rummet – under minst tio år! Förutom att vi kompenserar för index- och volymökningar, mm, gör vi alltså reella och kvalitetshöjande satsningar på:

- Inrättandet av en *utbildnings- eller karriärstege* för undersköterskor och vårdbiträden.
- Vi tar det första steget i en satsning på att *öka personaltätheten*.
- Vi skjuter till extra medel för att undvika höjda egenavgifter inom hemtjänsten samt för att höja ersättningarna till hemtjänstutförarna.

Dessa satsningar sker alltså ovanpå, eller utanför, index- och volymökningarna, mm, och handlar om sammanlagt **70,3 miljoner**.

Övriga satsningar

Individ- och familjeomsorgen

■ Även här gör vi en satsning på en *utbildnings- och karriärstege* samt på *ökad grundbemanning*. Totalt **28,0 miljoner**.

Skolan

Vi tillskjuter medel till för- och grundskolan samt till i gymnasie- och vuxenutbildningen.

■ I för- och grundskolan ligger vår betoning på medel till *elever med särskilda behov* genom resursskola och särskilda undervisningsgrupper samt satsningar på speciallärare samt på specialpedagoger. Totalt handlar det om **5,6 miljoner**.

■ När det gäller gymnasiet och vuxenutbildningen har det tillkommit en rad lagstadgade krav som uppgår till **12,1 miljoner**. Det handlar bl a om att öka antalet elever på Introduktionsprogram. Vi tillskjuter medel för dessa lagstadgade krav – utöver att vi täcker index och volym, m.m. Vi tillför även **1,0 miljoner** till sommarjobb för elever i de lägre årskurserna på gymnasiet.

Bostadsanpassning och stadsplanering

Vi skjuter till pengar för de efterlängtrade *elrullstolsgaragen* samt till landsbygdsplanering och detaljplaner. Totalt **3,7 miljoner**.

Klimat och miljö

Våra satsningar på dessa områden fördelar sig på ett flertal nämnder. Vi tillskjuter medel på 10,0 miljoner till Tekniska nämnden för att *klimat-anpassa vinterväghållningen*; vi ger 5,0 miljoner extra till Miljö- och hälsoskydd för ett försök med *samordnad varudistribution* samt 1,1 miljoner för arbetet med *åtgärdsprogrammet för klimatet*; vi satsar även 6,0 miljoner extra på *kollektivtrafiken* som ligger under KS. Sammanlagt uppgår dessa satsningar till **22,1 miljoner**.

Fritid

I sammanfattningen vill vi även nämna föreningslivet. Vi *ökar aktivitetsstödet* till föreningarna som ett led i arbetet för att motverka segregering och ungdomsbrottslighet. Vi anslår även pengar för att *få upp fotbollstältet*.

Sammanlagt 3,0 miljoner.

Våra satsningar uppgår till totalt **155,7 miljoner** – förutom att vi kompenserar verksamheterna för kostnadsökningarna (index och volym).

B. Ökade kostnader kräver ökade intäkter – Så finansierar vi de ökade behoven

Utgångsläge

Under 2025 förväntas intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämningsystem att öka med 439,8 miljoner. Men inför 2025 års budget har Umeå kommun dessutom en ytterligare källa till ökade intäkter. Bakgrunden är att den sjunkande inflationen sänker kommunens kostnader för avtalspensioner. Under åren 2022-2024 mer än fördubblades kommunens kostnader för bland annat avtalspensioner från drygt 400 miljoner per år till långt över 800 miljoner. När inflationen nu sjunker "får" kommunens olika nämnder ca 150 miljoner extra att röra sig med. Detta gör att kommunens ekonomiska situation ger sken av att vara mycket god inför 2025.

Men skenet bedrar. Därför anser Arbetarpartiet att en rad inkomstökningar, besparingar och omfördelningar måste ske – som ett första steg i vårt tioåriga Handlingsprogram för Umeå kommun.

Inkomstökningar, besparingar och omfördelningar

Dessa ger totalt **153,0 miljoner** till verksamheterna. Se nedan.

■ **Kraftverksamheten (KS):** ökat uttag ger **18,0 miljoner**

■ Besparingar inom KS

Minskade politiska overheadkostnader

Avbolagisering: INAB övergår till förvaltning och UKF

Minskade sjukskrivningar: högre personaltäthet + processorienterat arbetssätt

Totalt **27,5 miljoner**

Minskade anslag: Norrlandsoperan, Bildmuseet, Folkets hus, Curiosum samt omorganisation av Gitarrmuseet

Totalt **16,0 miljoner**

Minskade anslag: oförutsedda behov, näringslivsservice, kommunikationsenheten

Totalt **25,0 miljoner**

Halverade anslag för tillväxt och verksamhetsutveckling

Totalt **24,8 miljoner**

■ Besparingar under Kulturnämnden

Kvinnohistoriska museet samordnas med läns museet, vilket ger **6,0 miljoner**

Kulturskolan återförs till För- och grundskolenämnden, vilket ger **7,9 miljoner**

(Differensen förklaras av samordningsvinster då kulturskolan åter hamnar under FGN)

■ Investeringar (KS)

Minskad investeringsbudget: lägre avskrivningar och räntekostnader ger **25,8 miljoner**

Minskade utrangeringar ger **2,0 miljoner** (som S+MP)

C. Metod

Vår metod utgår ifrån att vi *först* finansierar index- och volymökningar och *sedan* talar om satsningar. De flesta andra partier gör inte så. Därmed blir hela redovisningen av vad som egentligen händer med kommunens verksamheter förviden – i våra ögon. Låt oss exemplifiera detta.

I tabellen nedan har vi valt ut fem politiska nämnder i Umeå kommun under vilka hela 80 procent av all verksamhet i kommunen utförs. Vi redogör för hur mycket pengar dessa nämnder tilldelades i budgeten för 2024 (kolumn 1) och hur mycket kostnaderna för index och volym beräknas öka under 2025 (kolumn 2). Under 2025 får kommunen en tillfällig lättnad när det gäller att kompensera för index- och volymökningar i form av minskade pensionskostnader. Dessa lättnader sänker de förväntade kostnadsökningarna i kolumn 2. Därefter redogör vi för hur mycket pengar de styrande, S+MP, har tillskjutit (kolumn 3). I den sista kolumnen kan du utläsa skillnaden mellan de beräknade kostnadsökningarna och tillskottet från S+MP (kolumn 4). Detta är de förväntade nedskärningarna under 2025.

Nämnd	Kolumn 1 Budget 2024	Kolumn 2 Kostnadsökning 2025 (index o. volym minus minskade pensionskostnader)	Kolumn 3 Tillskott från S+MP	Kolumn 4 Skillnad = nedskärning
Tekniska nämnden	-1 474,4 milj	-86,7 milj	76,5 milj	-10,2 milj
För- och grundskolenämnden	-2 309,2 milj	-52,5 milj	31,5 milj	-21,0 milj
Gymnasienämnden	-620,2 milj	-33,1 milj	32,3 milj	-0,8 milj
Individ- och familjenämnden	-1 689,0 milj	-77,5 milj	85,8 milj	8,3 milj
Äldrenämnden	-1 334,3 milj	-62,8 milj	62,5 milj	-0,3 milj
		-312,6 milj	288,6 milj	-24,0 milj

Kommentarer till tabellen

■ *Tekniska nämnden*. S+MP påstår att de gör en satsning på 76,5 miljoner. Men då kostnadsökningarna ligger på 86,7 miljoner handlar det i själva verket om en reell nedskärning på 10,2 miljoner.

- *För- och grundskolenämnden.* S+MP påstår att de satsar 31,5 miljoner. Men kostnadsökningarna ligger på 52,5 miljoner, vilket innebär att det i själva verket blir en nedskärning på 21,0 miljoner.
- *Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.* Här påstår S+MP att de gör en satsning på 32,3 miljoner. Men kostnadsökningarna ligger på 33,1 miljoner – vilket innebär att S+MP gör en nedskärning på 0,8 miljoner.
- *Individ- och familjenämnden.* Här påstår S+MP att de satsar 85,8 miljoner. Kostnadsökningarna ligger dock på 77,5 miljoner vilket innebär att den verkliga satsningen endast ligger på 8,3 miljoner.
- *Äldrenämnden.* Här påstår S+MP att de satsar 62,5 miljoner. Men då kostnadsökningarna hamnar på 62,8 miljoner blir den påstådda satsningen istället en nedskärning på 0,3 miljoner.

Lägger vi samman kostnadsökningarna i dessa fem nämnder, och drar av de minskade pensionskostnaderna, kvarstår 312,6 miljoner i ökade behov. Tillskotten från S+MP ligger dock på enbart 288,6 miljoner. Detta innebär att de reella nedskärningarna på alla fem nämnderna uppgår till sammanlagt 24,0 miljoner under 2025. Men detta är dessutom bara nedskärningar under *ett* år. De styrande har använt metoden att inte kompensera dessa nämnder för de verkliga kostnadsökningarna under många år. Under femårsperioden 2021-2025 kommer nedskärningarna att ha uppgått till sammanlagt 260 miljoner.

Arbetarpartiet har inte hittat på detta sätt att räkna. Så kunde alla partier göra fram till 2019. *Sedan dess har, stegvis, uppgifterna rörande index och volym plockats bort ur budgetunderlagen!* Den nya budgetprocessen må ha fördelar. Men den stora nackdelen är att den döljer sanningen om tilldelningen av resurser till nämnder och förvaltningar – den fördunklar vad som egentligen händer både för kommunens anställda och umeborna.

Arbetspartiets satsningar – i text

I denna del beskriver vi mer ingående de olika satsningar vi gör – utöver att kompensera för index- och volymökningar, m.m. Satsningarna är fördelade på ett antal områden. Efter varje rubrik kommer en kommentar där vi även jämför våra satsningar med S+MP-budgeten. Detta gör att vår Alternativbudget även kan jämföras med övriga partiers budgetar. Det ska uppmärksammas att vi flyttar kulturskolan från Kulturnämnden till För- och grundskolenämnden. Vi överför även de olika verksamhetsutvecklingsanslagen från Kommunstyrelsen till Individ- och familjenämnden samt Tekniska nämnden.

A. Äldreomsorgen måste sättas i första rummet under tio år – nu krävs ett trendbrott

Under årtionden har äldreomsorgen i Umeå kommun burits upp av yrkeskunniga och plikttrogna undersköterskor – som visat ett djupt engagemang för sitt arbete. Dessa undersköterskor utgör fortfarande ryggraden inom äldreomsorgen i Umeå kommun. Men under 30 år har (minst) fyra stora förändringar ägt rum inom verksamheten som drabbat nämnda personal mycket hårt:

- a) personaltätheten på bl a de särskilda boendena har nästan halverats,
- b) andelen utbildade undersköterskor av den totala personalen har minskat från 60-70 procent 2016 till endast cirka 45 procent idag,
- c) andelen personal med bristande kunskaper i svenska har ökat,
- d) brukarna har blivit äldre, varvid andelen multisjuka ökat, något som i sin tur ökat både behovet av vård och medicinerings – samtidigt som andelen personal som kan dela medicin har minskat.

Situationen kan sammanfattas på följande sätt: färre anställda per brukare – där andelen undersköterskor krymper samtidigt som andelen med bristande språkkunskaper växer – ska erbjuda mer vård och omsorg till allt mer krävande brukare. Detta medför naturligtvis en rad negativa effekter: det blir svårare att behålla välutbildad personal och det underlättar inte nyrekryteringen. Situationen riskerar att bryta den ryggrad i form av yrkeskunniga och plikttrogna undersköterskor som under lång tid burit upp äldreomsorgen. Denna situation utgör bakgrunden till att äldreomsorgen nu måste sättas i främsta rummet. Inte under ett år – utan under minst tio år!

Prästsjögården – en varning

I januari 2024 ställde Arbetspartiet frågor om arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Frågorna berörde bl a inskolningen av ny personal som saknar vårdutbildning. Äldrenämndens ordförande svarade att inskolningen sker under minst tio dagar. Men detta stämde inte. Den "inskolningsrutin" personalen ska följa visar att inskolning endast pågår under fem arbetspass. Och p g a personalbrist blir de fem passen ibland fyra...

Personalen har beskrivit de problem som utvecklingen medfört. Men informationen stannar högre upp och når inte fram till politikerna i Äldrenämnden – politiker som själva inte besöker verksamheten tillräckligt ofta. Vissa verkar vara ovilliga att sätta sig in i de problem som finns "på golvet". Personal som tar upp problem upplever att de betraktas som "gnälliga" av chefer – chefer som i sin tur blivit mindre tillgängliga då de oftare jobbar hemifrån och därför blivit svårare att nå.

Under våren har media larmat om allvarliga missförhållanden på äldreboendet Prästsjögården. De äldre har fått läkemedel de inte blivit ordinerade. I vissa fall har deras hygien direkt missköts. Det finns exempel på brukare som har tvingats ligga kvar i sängen långt in på dagen. Situationen på Prästsjögården visar tydligt att de som styr kommunen prioriterat ned äldreomsorgen – under 30 år. Detta är oacceptabelt.

Trenden måste brytas – men detta kräver långvariga satsningar

Behovet av ett trendbrott inom äldreomsorgen är skriande. Vår främsta målsättning för budgetåret 2025 består i att inleda en kampanj i syfte att försöka åstadkomma ett trendbrott – ett trendbrott som kommer att kräva ökade satsningar under (minst) tio år. Men ska trendbrottet lyckas krävs även ett handlingsprogram bestående av en rad delmål. Handlingsprogrammet skulle kunna ha följande inslag:

- ökad personaltäthet – efter 30 år av färre anställda per brukare
- ökad andel utbildade undersköterskor
- alla inom äldreomsorgen måste minst ha en grundutbildning som sjukvårdsbiträde
- alla som har ett behov måste vidareutbildas i svenska språket
- en utbildnings- eller karriärstege för vidareutveckling i yrket:
 - vårdbiträden ska uppmuntras att bli undersköterskor,
 - undersköterskor måste ges möjlighet att vidareutbilda sig inom demens, psykiatri, handikapp eller palliativ vård.
- denna vidareutbildning måste både bekostas av kommunen – och även synas i lönebeskedet.

Avrundning: En värdig ålderdom

Detta kräver att äldreomsorgen prioriteras när det gäller kommunens budget under de kommande tio åren (minst). Självklart ska kommunen även söka bidrag – exempelvis från Omställningsfonden som delar ut medel till kompetensutveckling. Bakgrunden till en sådan långsiktig satsning på personalen är, naturligtvis, behovet att kunna garantera umeborna en värdig ålderdom även 2035.

Arbetarpartiet efterlyser partier med vilka vi kan samarbeta i denna för en värdig ålderdom avgörande fråga.

Arbetarpartiets satsningar inom äldreomsorgen:

- Vi lägger 20,0 miljoner på att införa en utbildnings- och karriärstege inom äldreomsorgen.
- Vi lägger 30,0 miljoner på ett första steg i en satsning för att öka personaltätheten.
- Vi avsätter 15,0 miljoner för att undvika höjningar av egenavgifterna inom hemtjänsten.
- Vi höjer ersättningarna till hemtjänstutförarna. Kostnad: 5,3 miljoner.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 70,6 miljoner större än den S+MP gör.

B. Övriga nämnder

1. Individ- och familjenämnden

Inom Individ- och familjenämnden ingår bland annat funktionshinderomsorgen med bland annat olika boenden. Även här finns det behov av att erbjuda personalen vidareutbildning i syfte att behålla erfaren personal och underlätta rekryteringen av ny personal.

- Vi lägger 10,0 miljoner på ett första steg i en utbildnings- och karriärstege inom funktionshinderomsorgen.
- Vi anslår 15,0 miljoner för att öka personaltätheten.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 19,7 miljoner större än den S+MP gör.

2. För- och grundskolenämnden

Skolan är också en pressad verksamhet med svårigheter att rekrytera ny personal. Till detta kommer ständigt nya lagkrav som skolnämnderna måste ta hänsyn till. Det förekommer också en bred diskussion om situationen för elever med behov av särskilt stöd, som exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Arbetarpartiet gör därför följande satsningar:

- Vi satsar 4,0 miljoner på elever med behov av särskilt stöd. Av dessa lägger vi 3,0 miljoner på att tillskapa fler platser i resursskola och särskilda undervisningsgrupper samt 1,0 miljon på fler utbildningsplatser för speciallärare och specialpedagoger.
- Vi anslår 1,6 miljoner för att kompensera för skärpta lagkrav gällande städning och möbler.
- Kulturskolan återförs till För- och grundskolenämnden från Kulturnämnden. Detta ökar budgeten för FGN med 31,0 miljoner samtidigt som Kulturnämndens budget minskar med 38,9 miljoner. Skillnaden beror på de samordningsvinster som uppstår.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning på För- och grundskolenämnden är 26,6 miljoner större än den S+MP gör.

3. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

När det gäller gymnasie- och vuxenutbildningen har en rad nya lagkrav tillkommit som verksamheten måste finansiera. Det handlar bland annat om en ökning av antalet elever på introduktionsprogrammen och utökade utbildningskrav på yrkesprogrammen. Även inom gymnasieskolan skärps kraven på städning. Till detta kommer även en kommande ämnesbetygsreform. Alla dessa lagkrav är kända sedan tidigare, men Gymnasienämnden har inte fått nödvändig kompensation för dessa.

- Vi avsätter 12,1 miljoner för att kompensera för de skärpta lagkraven.
- Vi avsätter även 2,0 miljoner för sommarjobb till de lägre årskurserna på gymnasiet.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 14,9 miljoner större än den S+MP gör.

4. Tekniska nämnden

I över ett decennium har de styrande i Umeå kommun gjort neddragningar inom Tekniska nämnden. Detta har bland annat drabbat kommunens gator och de fastigheter i vilka kommunens verksamheter (som utbildning och omsorg) bedrivs. Arbetarpartiet vill bryta denna trend.

- Klimatförändringarna innebär nya problem när det gäller vinterväghållningen. Bland annat väntas mängden nederbörd öka, vilket i vår del av världen innebär kraftigare snöfall. De senaste vintrarnas problem med snö som faller, smälter och sedan fryser till is riskerar att bli allt vanligare. Mot denna bakgrund ökar vi budgeten för vinterväghållningen med 10 miljoner.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 24,7 miljoner större än den S+MP gör.

5. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

För att slå vakt om miljö och klimat gör vi en satsning på en försöksverksamhet med samordnad varudistribution. Liknande satsningar i bland annat Linköping har gett minskade utsläpp från tung trafik med uppåt 50 procent.

- Vi avsätter 5,0 miljoner till satsningen på samordnad varudistribution.
- Vi satsar även 1,1 miljoner på arbetet med kommunens åtgärdsprogram för klimat och biologisk mångfald.

Kommentar: Våra satsningar är 3,9 miljoner större än S+MP.

6. Fritidsnämnden

Det finns få verksamheter där varje satsad krona från kommunen ger så stor utdelning som genom det frivilligarbete som utförs inom ramen för föreningslivet. Föreningslivet spelar även en viktig roll när det gäller att motverka segregation och rekrytering av ungdomar till kriminalitet. Detta vill vi slå vakt om.

- Vi anslår 2,0 extra miljoner till föreningslivet.
- Kommunen måste slå vakt om sina befintliga fritidsanläggningar. Idag ligger det av fotbollen så efterlängtrade fotbollstältet nedpackat. Vi lägger en miljon på att snarast möjligt få upp tältet igen på en ny plats.

Kommentar: Arbetarpartiets satsning är 3,8 miljoner större än S+MP.

7. Brand- och räddningsnämnden

Under året som gått har räddningstjänsten drabbats av två bakslag. Dels har taket rasat på brandstationen i Umeå, dels brann brandstationen i Holmsund ned.

- Vi skjuter till 4,0 miljoner för att räddningstjänsten ska klara av eventuella problem som den uppkomna situationen innebär.

Kommentar: Vår satsning är 8,6 miljoner större än S+MP.

8. Kommunstyrelsen

- Vi avsätter 6,0 miljoner till en satsning på kollektivtrafiken (samma som S+MP).

Anslagen för verksamhetsutveckling

Under de senaste åren har de styrande infört en rad s.k. "verksamhetsutvecklingsanslag". Ansvaret för dessa har legat på Kommunstyrelsen trots att utvecklingen av verksamheterna egentligen ligger under andra nämnder och förvaltningar. Vi har därför flyttat dessa anslag från KS till Tekniska nämnden samt Individ- och familjenämnden. I samband med flytten har vi halverat anslagen.

Arbetspartiets satsningar – i siffror

Jämfört med utgångsläget för 2025 (budget 2024 uppräknad med index o. volymökningar)

Äldrenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utbildnings- och karriärsteg inom äldreomsorgen	20,0 milj
Ökad grundbemanning – steg ett	30,0 milj
Ingen höjning av hemtjänstavgiften för brukarna	15,0 milj
Höjd ersättning till hemtjänstutförare	5,3 milj
SUMMA	70,3 milj

Individ- och familjenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Ökad grundbemanning – steg ett	15,0 milj
Utbildnings- och karriärsteg inom funktionshinderomsorgen – steg ett	10,0 milj
Verksamhetsutveckling social hållbarhet (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	3,0 milj
SUMMA	28,0 milj

För- och grundskolenämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Satsning på resursskola och särskilda undervisningsgrupper för bl a NPF-elever	3,0 milj
Utökad antal platser för utbildning av speciallärare och specialpedagoger	1,0 milj
Skärpta lagkrav: Städning och möbler	1,6 milj
SUMMA	5,6 milj

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Skärpta lagkrav:	
Utökad utbildningskrav för yrkesprogram	1,4 milj
Ämnesbetygsreform	3,0 milj
Ökat antal elever på Introduktionsprogram	5,2 milj
Städning, validering, trygghetskapande åtgärder, m.m.	2,5 milj
Sommarjobb för lägre årskurser	2,0 milj
SUMMA	14,1 milj

Tekniska nämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utökad budget, klimatanpassning av vinterväghållningen	10,0 milj
Verksamhetsutveckling omställning (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	3,0 milj
Verksamhetsutveckling klimat (flytt från Kommunstyrelsen – halverat bidrag)	1,5 milj
SUMMA	14,5 milj

Fritidsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Utökad aktivitetsstöd till föreningar – motverka ungdomskriminalitet och segregering	2,0 milj
Fotbollstältet	1,0 milj
SUMMA	3,0 milj

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Försöksverksamhet samordnad varudistribution	5,0 milj
Arbetet med åtgärdsprogrammet för klimat och biologisk mångfald	1,1 milj
SUMMA	6,1 milj

Kommunstyrelsen

Fastanställ 500 tillfälligt anställda – avskaffa allmän visstid	0,0 milj
Ökad satsning på kollektivtrafiken (som i S+MP-förslaget)	6,0 milj
SUMMA	6,0 milj

Byggnadsnämnden

Bostadsanpassning och elrullstolsgarage	1,3 milj
Landsbygdsplanering	1,2 milj
Detaljplaner	1,2 milj
SUMMA	3,7 milj

Brand- och räddningsnämnden

<i>Vi finansierar index och volymökningar fullt ut</i>	
Extra kompensation för att klara situationen efter takraset på brandstationen i Umeå och den nedbrunna brandstationen i Holmsund	4,0 milj

Överförmyndarnämnden

Utökad budget (som i S+MP-förslaget)	0,4 milj
--------------------------------------	-----------------

TOTALSUMMA satsningar på olika verksamheter	155,7 milj
--	-------------------

En fördjupning av våra besparingar, inkomstökningar och omfördelningar

Kommunstyrelsen – inkomstökningar

Ökat budgeterat uttag kraftverksamhet	18,0 milj
<i>* Budgeterat uttag kopplas till det genomsnittliga utfallet under den senaste femårsperioden</i>	
<i>* I uträkningen är år 2022 borträknat då detta avvek avsevärt från övriga år</i>	

Kommunstyrelsen – besparingar

Politiska overheadkostnader	10,0 milj
<i>* Ersättningar till kommunalråd samt ordförande, vice ordf och andre vice ordf i nämnderna sänks</i>	
<i>* Mötesarvodena sänks – ersättning för förlorad arbetsinkomst bibehålls</i>	
<i>* Omställningsstöden för tidigare arvoderade politiker förändras för att motverka missbruk</i>	
Avbolagisering – för samordning, transparens och ökad demokrati	7,5 milj
<i>* INAB upplöses, verksamheterna till förvaltning och UKF (5,0 milj)</i>	
<i>* Badhuset läggs under fritidsnämnden - från bolag till förvaltning (1,5 milj)</i>	
<i>* Sammanslagning av företagskuvöser (1,0 milj)</i>	
Minskade sjukskrivningskostnader	10,0 milj
<i>* Ökad personaltäthet inom äldre- och funktionshinderomsorg</i>	
<i>* Processorienterat arbetssätt ger ökat personalinflytande och arbetsglädje</i>	
Gitarmuseet omorganiseras	4,5 milj
<i>* Gitarrutställningen till Läns museet under åren 2025-2026 (inom museets budget)</i>	
<i>* Kommunens stöd till föreningen Guitars upphör</i>	
Minskat anslag Norrlandsoperan	5,0 milj
Minskat anslag Folkets Hus	3,5 milj
Minskat anslag Bildmuseet	2,0 milj
Minskat anslag Curiosum	1,0 milj
Minskat anslag för oförutsedda behov	10,0 milj
Minskat anslag Näringslivsservice (3 milj från drift, 7 milj från "utveckling", 1 milj övrigt)	11,0 milj
Minskat anslag Kommunikationsenheten	4,0 milj
Tillväxtanslaget halveras	9,8 milj
Verksamhetsutvecklingsanslagen flyttas till TN och IFN samt halveras	15,0 milj
Minskad investeringsbudget ger lägre avskrivningar och räntekostnader	25,8 milj
Minskade utrangeringar (som S+MP-budgeten)	2,0 milj
SUMMA	139,1 milj

Kulturnämnden

Kvinnohistoriska museet samordnas med Läns museet	6,0 milj
---	-----------------

Kulturskolan återförs till För- och grundskolenämnden

Ramminsknig Kulturnämnden	38,9 milj
Ramökning För- och grundskolenämnden	-31,0 milj
SUMMA	7,9 milj
<i>Differensen förklaras av samordningsvinster då kulturskolan åter hamnar under FGN</i>	

TOTALSUMMA besparingar, inkomstökningar och omfördelningar	153,0 milj
---	-------------------

Summering av Alternativbudgeten

Arbetarpartiets utgångsläge består av budgeten för år 2024 uppräknad med index- och volymökningar (ökade kostnader för personal, hyror och övrigt samt ökat antal barn, elever, äldre, m m). Siffrorna anges i miljoner kronor.

Nämnder	Utgångsläge Budget 2024 uppräknad med index o. volym	Besparingar o. effektiviseringar	Satsningar o. ökade utgifter	Summa AP budget 2025
Kommunstyrelsen	-1 292,8	129,5	-6,0	-1 169,3
Tekniska nämnden	-1 561,1	-	-14,5	-1 575,6
För- och grundskolenämnden	-2 361,7	-	* -36,6	-2 398,3
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-653,3	-	-13,1	-666,4
Individ- och familjenämnden	-1 766,5	-	-28,0	-1 794,5
Äldrenämnden	-1 397,1	-	-70,3	-1 467,4
Byggnadsnämnden	-57,3	-	-3,7	-61,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-19,7	-	-6,1	-25,7
Kulturnämnden	-169,6	* 44,9	-	-124,7
Fritidsnämnden	-159,5	-	-3,0	-162,5
Kommunfullmäktige	-3,9	-	-	-3,9
Valnämnden	-3,5	-	-	-3,5
Personalnämnden	-1,3	-	-	-1,3
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-91,0	-	-	-91,0
Överförmyndarnämnden	-15,8	-	-0,4	-16,2
Summa nämnder	-9 554,0	174,4	-181,7	-9 561,3
<i>Varav finansiella kostnader pensioner</i>	<i>-51,0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-51,0</i>
Summa verksamheternas nettokostnader	-9 503,0	174,4	-181,7	-9 510,3
Skatter och bidrag	9 786,0	-	-	9 786,0
Finansnetto	-84,7	9,6	-	-75,1
Resultatkrav	-97,9	-	-97,9	-195,7

Specifikationer inom Kommunstyrelsen	Utgångsläge Budget 2024 uppräknad med index o. volym	Besparingar o. effektiviseringar	Satsningar o. ökade utgifter	Summa AP budget 2025
Stadsledningskontor, pol. verksamhet mm	-272,5	45,5	-	-227,0
Kraftverksamhet	117,0	18,0	-	135,0
Kollektivtrafik	-160,6	-	-6,0	-166,6
Umeå Folkets Hus	-26,3	8,0	-	-18,3
Västerbottens museum	-17,8	-	-	-17,8
Norrlandsoperan	-33,2	5,0	-	-28,2
Friskvårdsbidrag	-7,6	-	-	-7,6
Fackliga förtroendemän	-13,6	-	-	-13,6
Utdelning från UKF	0,0	-	-	0,0
Tillväxtanslag	-19,8	9,8	0	-10,0
Verksamhetsutveckling – social hållbarhet	-6,0	** 6,0	-	0,0
Verksamhetsutveckling – klimat	-3,0	** 3,0	-	0,0
Verksamhetsutveckling – omställning	-6,0	** 6,0	-	0,0
Anslag för oförutsedda behov	-20,3	10,0	-	-10,3
Avskrivningar	-593,8	16,2	-	-577,6
Utrangeringar	-14,0	2,0	-	-12,0
Nettokostnad pensioner	-215,2	-	-	-215,2

* Vi flyttar Kulturskolan från Kulturnämnden till För- och grundskolenämnden. Detta minskar budgeten för Kulturnämnden med 38,9 miljoner och ökar budgeten för För- och grundskolenämnden med 31 miljoner.

** Verksamhetsutvecklingsanslagen flyttas till Tekniska nämnden och Individ- och familjenämnden samt halveras.

Finansieringsbudget

En jämförelse mellan AP och S+MP

Finansieringsbudget Arbetarpartiet

Miljoner kronor

	2025	2026	2027	2028	Total 2025-2028
Investeringar	-700,0	-700,0	-700,0	-700,0	-2 800,0
MEX	-175,6	-192,8	-155,1	-104,3	-627,8
Finansieras genom					
Resultat	195,8	205,6	215,5	224,6	841,5
Avskrivningar	577,2	593,4	621,9	640,3	2 432,8
Pensionsavsättning	11,1	-26,7	-26,3	-25,0	-66,9
Utökad låneskuld	-91,5	-120,5	-44,0	35,6	-220,4

Finansieringsbudget Socialdemokraterna + Miljöpartiet

Miljoner kronor

	2025	2026	2027	2028	Total 2025-2028
Investeringar	-1 105,9	-1 290,0	-1 197,8	-1 350,2	-4 943,9
MEX	-175,6	-192,8	-155,1	-104,3	-627,8
Finansieras genom					
Resultat	195,8	205,6	215,5	224,6	841,5
Avskrivningar	596,9	617,0	641,8	666,3	2 522,0
Pensionsavsättning	11,1	-26,7	-26,3	-25,0	-66,9
Utökad låneskuld	-477,7	-686,9	-521,9	-588,6	-2 275,1

Kommentarer:

* Under de fyra åren 2025-2028 ökar Arbetarpartiet låneskulden med 220,4 miljoner. Med liggande budgetförslag från S+MP ökar istället låneskulden med 2 275,1 miljoner. Skillnaden mellan AP och S+MP blir därmed 2 054,7 miljoner (2 275,1-220,4) under fyraårsperioden – d v s drygt 2 miljarder!

* Arbetarpartiets lägre låneskuld skulle även innebära att Umeå kommun är mindre sårbar för de kostnadsökningar som kommer att uppstå på grund av de senaste årens räntehöjningar.

Bilaga 1

Arbetarpartiets Alternativbudget

jämförd med

Budgetförslaget från S+MP

Nämnder	Utgångsläge Budget 2024 uppräknad med index o. volym	S+MP Jämfört med utgångsläget	AP Jämfört med utgångsläget	Differens AP och S+MP
Kommunstyrelsen	-1 292,8	-22,9	123,5	146,4
Tekniska nämnden	-1 561,1	10,2	-14,5	-24,7
För- och grundskolenämnden	-2 361,7	21,0	-36,6	-57,6
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-653,3	0,8	-14,1	-14,9
Individ- och familjenämnden	-1 766,5	-8,3	-28,0	-19,7
Äldrenämnden	-1 397,1	0,3	-70,3	-70,6
Byggnadsnämnden	-57,3	-5,6	-3,7	1,9
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-19,7	-2,1	-6,1	-4,0
Kulturnämnden	-169,6	-0,3	44,9	44,6
Fritidsnämnden	-159,5	0,8	-3,0	2,2
Kommunfullmäktige	-3,9	0	0	0
Valnämnden	-3,5	0	0	0
Personalnämnden	-1,3	0	0	0
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-91,0	4,6	-4,0	-8,6
Överförmyndarnämnden	-15,8	-0,4	-0,4	0
Skatter och bidrag	9 786,0	0	0	0
Finansnetto	-84,7	-0,6	9,6	-9,0
Resultatkrav	-97,9	-97,9	-97,9	0

Bilaga 2

Två avgörande reformer i ett tioårigt Handlingsprogram för Umeå kommun

Reform ett

Gemensamma förvaltningar

Till våra långsiktiga åtgärder hör att återinföra och vidareutveckla den *kommungemensamma förvaltningen* i kombination med ett *processororienterat arbetssätt*. När detta koncept avvecklades på initiativ av Alliansen och Vänsterpartiet förlorade kommunen mellan 300-500 miljoner kronor om året! (Socialdemokraterna och MP orkade endast stå emot Alliansen och V under sju dagar – ynkligt, ömkligt och ansvarslost). Den väldiga fördelen med den kommungemensamma förvaltningen var att denna organisationsmodell kunde ta hand om nya stora arbetsuppgifter – utan extra kostnader. *Vinsten bestod i uteblivna kostnadsökningar trots ny och ökad arbetsbelastning*. Och för varje år som den kommungemensamma förvaltningen trimmades in blev den mer och mer effektiv. Hade modellen fått fortsätta – det tog nästan tio år från idé till verkställighet – hade den kommungemensamma förvaltningen bara blivit mer och mer effektiv. Det politiska ränkspelet från V och Alliansen å ena sidan, och principlösheten från S och MP å andra sidan, innebar att Umeås skattebetalare förlorade en metod som skulle ha förbättrat kommunens ekonomi med mellan 400-600 miljoner - varje år!

Det som gick förlorat var en uttalad strävan efter ett gemensamt ansvarstagande för helheten och som tog sig uttryck i samarbete över de kommunala verksamheternas gränser. Arbetarpartiet föreslår inte en enda ny kommungemensam förvaltning. Idag föreslår vi fyra förvaltningar. Se nedan:

1. Utbildnings- och kulturförvaltningen.

I denna skulle dagens förvaltningar för *Utbildning* samt *Kultur* ingå. Denna förvaltning skulle arbeta för de två skolnämnderna samt kulturnämnden.

2. Socialförvaltningen.

I denna skulle dagens förvaltningar för *Stöd och omsorg* samt *Äldreomsorg* ingå. Denna förvaltning skulle arbeta för IFN och ÄN.

3. Samhällsbyggnads- och miljöförvaltningen.

Här samlar vi dagens förvaltningar för *Samhällsbyggnad*, *Teknik och fastighet* samt *Fritid*. Denna förvaltning skulle bland annat arbeta för TN, BN, FN och MHN.

4. Stadsledningskontoret.

Denna förvaltning tar hand om resten.

Reform två

Ett processororienterat arbetssätt – och ökat personalinflytande

En miljard är inte alltid en miljard. I Arbetarpartiet är vi övertygade om att det finns en väldig positiv kraft i form av "styrkan från golvet". Denna styrka måste bara släppas loss. I detta ingår bland annat metoden att överlåta problemlösningar till de närmast berörda.

Om *styrkan från golvet* används på rätt sätt kommer varje arbetad timme att innebära mer – mer produktion, mer trivsel, större trygghet samt mindre sjukfrånvaro. Dessa positiva effekter gäller i första hand för de anställda, oavsett om arbetsgivaren är offentlig eller privat, men de positiva effekterna kommer även att gynna elever och äldre samt övriga umebor.

Alltför ofta handlar debatten, i och utanför kommunfullmäktige, om huruvida verksamheterna ska topstyras av politiker eller om verksamheterna ska styras av marknadskrafternas jakt på vinst.

Tredje ståndpunkten – ökat personalinflytande

Arbetarpartiet vill föra fram en tredje ståndpunkt, och det är att öka personalinflytandet! I detta sammanhang vill vi föra fram det tänkande som kan sammanfattas i begreppet "processororienterat arbetssätt". Detta gäller på golvet. Men principerna kan även tillämpas längre upp i organisationerna – och på olika arbetsplatser.

Låt oss uttrycka det hela på följande sätt: En miljard är inte alltid en miljard. Låt oss ta dagens Individ- och familjenämnd (IFN) som ett exempel (även andra nämnder skulle kunna användas). Denna nämnd tilldelas idag nästan 1,8 miljarder kronor om året för att utföra sina uppgifter. Med rätt arbetssätt och genom att personalen ges ökat inflytande - exempelvis över schemaläggning, tillsättning av chefer och arbetsmiljö - kommer trivseln och motivationen att öka, sjuktalen och personalomsättningen att minska – något som i sin tur även kommer att leda till ökad produktivitet. Det blir en win-win-situation!

En miljard är inte alltid en miljard

Med en bra arbetsledning och personalpolitik – präglad av trivsel och kreativitet - kan en budget på en miljard innebära en "produktion" av vård och omsorg som motsvarar 1,25 miljarder! Alltså 25 procent mer. Men detsamma kan även gälla i motsatt riktning. En dålig arbetsledning och personalpolitik - präglad av toppstyrning och "management by fear" - riskerar att öka sjukfrånvaron och personalomsättningen samtidigt som trivseln och initiativkraften minskar. Med ett sådant arbetssätt finns risken att den satsade miljarden endast "producerar" omsorg för 750 miljoner! Alltså 25 procent mindre.

Insikten om att "styrkan från golvet" måste tas tillvara genom ett processororienterat arbetssätt med ökat personalinflytande, där både problem och nya idéer, löses respektive verkställs, av de närmast berörda kommer att både öka trivsel och produktivitet.

1 + 1 = 3

Lägger vi sedan samma vårt förslag på en ny och krympt *förvaltningsorganisation* (reform ett) med vårt förslag på ett processororienterat arbetssätt (reform två) kommer dessa två reformer, tillsammans, att öka trivseln, förbättra arbetsmetoderna, minska byråkratin och ge umeborna mer resultat per skattekrone än idag. Dessa två reformer kommer att samverka på ett sådant sätt att de ger mer än varje reform var och en för sig själv. Ibland kan 1 + 1 blir mer än 2. Dessa två reformer utgör helt avgörande inslag i Arbetarpartiets tioåriga handlingsprogram för Umeå kommun.